

Musikk i barnehagen – fra rytmeegg til Spotify

Har det skjedd en endring?

Av

Sandra Kristin Hansen

kandidatnummer: 3001

Bacheloroppgave

BHBAC3910

Trondheim, Mai, 2019

Bacheloroppgaven er et selvstendig studentarbeid gjennomført ved Dronning Mauds Minne Høgskole for Barnehagelærerutdanning og er godkjent som en del av barnehagelærerutdanningen. Under utarbeidelse av oppgaven har studenten fått veiledning ved DMMH.

DronningMaudsMinne
HØGSKOLE FOR BARNEHAGELÆRERUTDANNING

Forord

Jeg ønsker å takke alle som har hjulpet meg under arbeidet av denne bacheloren. Det har vært en lang reise med både oppturer og nedturer, lange dager og hardt arbeid. Det har vært lærerikt og jeg sitter nå med mye ny kunnskap som jeg vil bruke videre ut i arbeid som barnehagelærer.

Jeg vil først gi en stor takk til informantene mine som stilte opp med sine erfaringer. Jeg setter stor pris på at dere ville gi meg litt av tiden deres i en ellers hektisk hverdag, og uten dere ville ikke oppgaven være mulig å få til.

Videre vil jeg rette en stor takk til mine fantastiske veiledere Grete Storbæk Eriksen og Sissel Mosve Bjørnbet som har gitt meg mange gode råd og verdifull veiledning gjennom denne perioden.

Takk til Mona Neeraas for god sekretærhjelp under innsamlingsprosessen.

Til slutt vil jeg si takk til mine nærmeste venner og familie som har hjulpet meg med å få opp motivasjonen min når det har vært nedturer, og kommet med tips og oppmuntrende ord.

Sandra Kristin Hansen

03. Mai 2019

Innholdsfortegnelse

Forord	1
1. Innledning:	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema og aktualitet	4
1.2 Problemstilling.....	4
1.3 Begrepsavklaring	5
1.4 Oppgavestruktur	5
2. Teori:	5
2.1 Musikk i barnehagen	6
2.1.2 Hvorfor musikk i barnehagen	7
2.1.3 Barns rett til medvirkning	8
2.2 Personalets arbeid med musikk	8
2.3 Digital utvikling.....	9
3 Metode:	10
3.1 Valg av metode	11
3.2 Intervju og observasjon som kvalitativ forskningsmetode	11
3.2.1 Observasjon	12
3.2.2 Intervju	12
3.3 Utvalg av informanter.....	13
3.4 Beskrivelse av gjennomføring	14
3.4.1 Observasjon	14
3.4.2 Intervju	14
3.5 Analysearbeid	15
3.6 Metodekritikk	15
3.7 Etske retningslinjer	16
4 Funn og drøfting:	16
4.1 Personalets arbeid med musikk	16
4.1.1 Sang	17
4.1.2 Instrumenter	18
4.1.3 Strømmetjenester	19
4.2 Musikk kompetanse	19
4.3 Barns medvirkning	21

4.4 Digital utvikling.....	21
5 Oppsummering og avslutning.....	23
6 Litteraturliste.....	25
7 Vedlegg	27
7.1 Intervjuguide.....	27
7.2 Samtykkeskjema	28

1. Innledning:

1.1 Bakgrunn for valg av tema og aktualitet

Hvorfor temaet «Musikk i barnehagen – fra trommer til spotify»? Dette er et tema som har interessert meg helt siden jeg begynte å studere ved Dronning Mauds Minne Høgskole, da nærmere i første praksisperiode. Jeg startet med null erfaring om barnehagearbeid, men hadde uansett et grunnsyn som utgangspunkt for oppstarten. En ting som overrasket meg i praksis, var bruken av Spotify i barnehagen. Grunnen til at jeg ble overrasket var fordi jeg hadde sett for meg at instrumenter og sang var det som ble brukt mest, men det var ikke tilfellet her. Jeg ble raskt interessert i dette og hvorfor det var slik, så jeg tok med meg dette videre til de to neste praksisperiodene hvor jeg også observerte stor bruk av Spotify. Dette ble min inspirasjon til denne bacheloroppgaven da jeg vil forske mer på bruken av musikkstrømmetjenester satt opp mot instrumenter og sang i barnehagen.

Jeg er en aktiv bruker av musikkstrømmingstjenester, noe de fleste av den yngre generasjon er, og noen av den eldre generasjon. Spotify og youtube er relevant for dagens samfunn fordi det blir brukt i store deler av verden. Dette er en lett tilgang til musikk, men samtidig velger vi å gå på konsert for å få musikalske opplevelser live. Disse to musikk-kildene satt opp mot hverandre kan være en evigvarende debatt om hva som er best. I barnehagen opplever vi musikk via internett og vi skaper musikk sammen med barna. Hva foretrekker jeg? Det er en sak jeg ikke kan gå så mye inn på, da jeg skal stille meg objektiv i denne oppgaven og være åpen for alle muligheter.

1.2 Problemstilling

Rammeplanen nevner digitale verktøy og sier følgende: «Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte» (KD, s 29, 2017) og «Gjennom arbeid med kunst, kultur og kreativitet skal barnehagen bidra til at barna bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk» (KD, s 32, 2017) Det disse to sitatene sier er at man skal bruke digitale verktøy, men til en viss grad. Men i hvor stor grad brukes egentlig digitale verktøy i barnehagen? og har det påvirket arbeidet med musikk? Jeg har valgt å fokusere på strømmetjenestene Spotify og Youtube, fordi jeg har observert at dette har blitt brukt i barnehagen. På grunnlag av dette, ble problemstillingen min til slutt: «*Hvordan kan bruken av strømmetjenester påvirke arbeidet med musikk i barnehagen?*»

1.3 Begrepsavklaring

Jeg vil starte med en liten begrepsavklaring, slik at det er tydelig hva jeg mener med disse to begrepene som blir mye brukt i oppgaven;

Musikk: Med musikk tenker jeg bruken av sang, instrumenter, strømmetjenester, altså flere muligheter for å formidle musikk i barnehagen.

Strømmetjenester: Med strømmetjenester mener jeg digitale musikk-tjenester som blant annet Spotify og Youtube, hvor man har en rik tilgang til musikk fra internett.

1.4 Oppgavestruktur

I kapittel 1 presenterte jeg oppgaven og problemstillingen og sa noe om hvorfor dette temaet er aktuelt i dag. Videre til kapittel 2 skal jeg trekke inn relevant teori som støtter oppgaven og temaet, og redegjøre for musikk og digitale verktøy i barnehagen. Som jeg nevnte kommer jeg til å fokusere på bruken av Spotify og Youtube, og jeg skal trekke inn barns medvirkning og kompetansen blant de ansatte. Kapittel 3 er metodekapittelet, her skal jeg ta for meg hvilke metoder jeg har valgt å bruke og hvorfor. I tillegg skal jeg skrive litt om informantene jeg har snakket med og observert, og hvordan gjennomføringen av metodene mine foregikk. Til slutt i metodekapittelet skal jeg ta for meg metodekritikk og etiske retningslinjer. Videre til kapittel 4 som er drøftingsdelen i oppgaven, skal jeg drøfte funnene mine i lys av teori, den informasjonen jeg har fått av informantene, det jeg har observert og egne tanker rundt temaet. Til slutt kommer siste kapittel hvor jeg oppsummerer og konkluderer oppgaven min.

2. Teori:

I dette kapittelet skal jeg ta for meg relevant teori for oppgaven min som setter lys på hva det er jeg har forsket på i forhold til min problemstilling «Hvordan kan bruken av strømmetjenester påvirke arbeidet med musikk i barnehagen?». Jeg har valgt å dele dette kapittelet opp i tre deler, og første del handler generelt om musikk i barnehagen, hvor jeg også velger å trekke inn barns rett til medvirkning fordi dette var noe som ble snakket om under intervjuene når det kom til musikk. Andre del handler om personalets arbeid med musikk hvor jeg blant annet trekker inn kompetanse som en viktig del, og den tredje delen er digital utvikling hvor jeg setter fokuset på hvordan musikk var før og hvordan det er nå med et mer digitalt tilbud.

2.1 Musikk i barnehagen

«Musikk gir universet sjel, den gir vinger, fantasien flukt, alvoret sjarm, den gir munterhet og liv til alt – Platon (ca. 427 – 347 f.Kr)» (Sæther & Angelo, 2012, s 11)

Musikk kan altså være betydningsfullt på mange områder, og hva man oppfatter som musikk er opp til hvert enkelt individ. Det som er musikk for meg, trenger nødvendigvis ikke å være musikk for andre. (Sæther & Angelo, 2012, s 12) Da jeg stilte spørsmålet «Hvorfor hører du på musikk?» til min bror på 11 år, svarte han; «Jeg hører på musikk fordi det blir mindre kjedelig om jeg kjeder meg, og når jeg er trist hører jeg på musikk som gjør meg glad og som jeg kan danse til» Det han sier her, får meg til å tenke på det første sitatet i dette kapittelet av Platon, hvor han skrev at musikk gir munterhet. Jeg begynte også å stille meg selv dette spørsmålet, og tenkte at mitt svar er ganske likt svaret til min bror. Det har med følelser å gjøre, og jeg hører på musikk når jeg kjeder meg. Det siste punktet kan ikke være grunnen til bruk av musikk i barnehagen, men hvorfor man skal bruke det, vil jeg gå nærmere inn på i neste kapittel.

Den svenske professoren Bertil Sundin mener at musikken lar oss mennesker formidle holdninger, kunnskaper og følelser, som vi ikke kan uttrykke med ord (Sundin, 2001, s 166) Det Sundin sier her, mener jeg er en grunn til at mennesker hører så mye på musikk som de gjør og hvorfor det er en så stor del av livet. Vi uttrykker oss gjennom musikken, vi føler den og den gjør noe med både humør, tanker og holdning. Marstal (2008, s 116) sier at musikk kan forsterke eller endre en stemning eller sinnstilstand og at musikk skaper stemninger som danner utgangspunkt for følelsene. Slik jeg tolker det har musikk og følelser mye til felles og at musikk fremkaller ulike følelser i oss og forsterker følelser. Dette tenker jeg kan kobles opp mot det Platon sier om at musikk gir universet sjel, noe jeg tolker som at musikk er en stor del av livet og noe vi verdsetter høyt.

«... musikk er selve aktiviteten. Den skjer i et fellesskap som skaper mening, men det er ikke bare å utøve musikk, men også å lytte, komponere, danse og det å øve. (Small 1998) (Sæther & Angelo, 2012, s 17) Det Small sier her, tolker jeg som at musikk er mye mer enn å bare utøve. Han nevner dansing som et punkt, noe som gjøres en god del i barnehagene jeg har valgt å fokusere på. Jeg tenker musikk kan brukes i de fleste situasjoner, og det kan brukes som et pedagogisk verktøy i ulike overganger eller situasjoner i barnehagen. Med dette tenker jeg da i hovedsak på stelling, påkledning, generell musikkstund eller spontansang. Sæther og Angelo nevner spontansang og sier at som barnehagelærer har du gode muligheter til å skape

en kultur for blomstrende spontansang (Sæther & Angelo, 2012, s 116) Jeg tenker spontansang er relevant fordi flere av informantene nevnte dette i forbindelse med sang i barnehagen. Men for å gå nærmere inn på musikk i barnehagen, skal jeg nå skrive litt om hvorfor man skal ha musikk i barnehagen.

2.1.2 Hvorfor musikk i barnehagen

«Gjennom arbeid med kommunikasjon, språk og tekst skal barnehagen bidra til at barna leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord». (KD, 2017, s 30) Det rammeplanen sier her tolker jeg som at rim, rytme, lyder og ord er en del av musikk og skal være en del av barnehagehverdagen. Bjørkvold Nevner også lyd og rytme og sier at det er alle menneskers musiske grunnelementer (Bjørkvold, 2007, s17) Videre til hvorfor man skal ha musikk i barnehagen, nevner Sæther og Angelo (2012) noe relevant, og sier følgende; «... Musikk oppfattes som en god måte å arbeide med f.eks. språkopplæring eller sosial kompetanse. Andre igjen påpeker hvordan musikkarbeidet er en måte å arbeide med følelser og opplevelser som ikke så lett lar seg formulere språklig». (Sæther & Angelo, 2012, s 120) Grunnen til at jeg velger å ta med dette under hvorfor musikk i barnehagen, er fordi informantene nevner disse punktene i intervjuene, noe jeg kommer tilbake til i drøftingskapittelet.

Sonia Loinsworth som er kunstner og leder i barnas musikkteater har skrevet en artikkel om musikk i barnehagen, og sier følgende; «Musikkstunden i barnehagen lærer barna å være aktivt deltakende i et fellesskap hvor alle stemmer blir hørt og får plass, samt lytte til og respektere hverandre» (Loinsworth, 2017) Musikk er altså viktig på mange områder, og barnets utvikling i en gruppe.

«Musikkstunden i barnehagen lærer barna å være aktivt deltakende i et fellesskap hvor alle stemmer blir hørt og får plass, og lærer samtidig å lytte til og respektere hverandre. Dette trener ifølge forskning opp deler av hjernen som organiserer oppmerksomhetsferdigheter, angst og emosjonell kontroll» (Loinsworth, 2017)

Det finnes ulike meninger om hvorfor man skal ha musikk i barnehagen og hva musikk med barna er for dem. Det Loinsworth skriver i sitatet ovenfor, oppfatter jeg som viktige aspekt i barnets liv, og at musikk er mer enn bare læring da det handler mye om følelser og det å uttrykke seg. Dette går også under det Sæther og Angelo skriver, noe jeg nevnte ovenfor. «Jeg har møtt mange voksne som jobber med barn, som har sagt noe om hvorfor de synes musikk er viktig. Ofte dreier dette seg om at musikkarbeidet bidrar til trivsel, glede og fellesskap i

barnehagen» (Sæther & Angelo, 2012, s 120) Jeg tolker musikk som noe som gir en god følelse og skaper glede, og det Sæther og Angelo skriver her, er noe jeg kan kjenne igjen i barnehagesammenheng. Det å se hvordan barna reagerer hvis du setter på en sang eller begynner å spille på gitaren, tenker jeg kan påvirke personalet som gjør dette på en positiv måte om barna reagerer med at de synger og danser. I en slik situasjon sprer da musikk glede, og bidrar til trivsel og fellesskap. Jeg tolker det slik at musikk har en sterk plass i barnehagen, noe barns medvirkning også har. Jeg velger å ta med et kapittel om barns rett til medvirkning fordi dette også ble nevnt en del av informantene.

2.1.3 Barns rett til medvirkning

Barnehageloven (2006) §3 om barns rett til medvirkning sier følgende; «Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tillegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet.» Jeg tolker dette som at barns medvirkning skal være en del av barnehagehverdagen, også når det kommer til musikk i barnehagen. Det kan være så enkelt som sangønske, eller at personalet fanger opp et barns interesse for «Frost» og tar det med videre i en musikkstund.

Når det kommer til digital musikk, tenker jeg at barns medvirkning også må settes lys på. Håkon Kvidal skriver om å være digital i musikkfaget og nevner at ved hjelp av digitale verktøy kan elever og lærere utforske lyd og musikk på nye måter. (Otnes, 2009, s 209) Selv om han skriver om elever og lærere i skolen, tenker jeg at dette også gjelder barn og ansatte i barnehagen. For å gå tilbake til det barnehageloven §3 sier om medvirkning, tenker jeg at med digital musikk skal barna ha rett til å medvirke på den måten at de kommer med sangønsker, eller som jeg nevnte ovenfor, at personalet fanger opp hva barna er interessert i og tar det med videre. Jeg nevnte «Frost» som et eksempel, og alle sangene fra denne filmen ligger på blant annet Spotify og Youtube, så jeg tenker at det å bruke digital musikk kan hjelpe til med å berike barns musikalske kompetanse. Dette går mye under personalets arbeid med musikk noe jeg skal gå nærmere inn på nå.

2.2 Personalets arbeid med musikk

«Personalet skal oppmuntre barna til å fabulere og leke med språk, lyd, rim og rytme».
«Personalet skal bruke varierte formidlingsformer og tilby et mangfold av bøker, sanger, bilder og uttrykksformer» (Rammeplan, 2017, s 31) Disse to sitatene er tatt fra Rammeplan for barnehagen under fagområdet kommunikasjon, språk og tekst. Det står tydelig at lyd, rim,

rytme og sang skal være en del av barnehagehverdagen, og personalet skal arbeide med det. Hvordan personalet velger å arbeide med musikk, tenker jeg er ulikt fra sted til sted, men at det går under det rammeplanen sier. Personalet er rollemodellene til barna i barnehagen, og hva de gjør eller ikke gjør, vil derfor påvirke barnas opplevelser av musikken. (Sundin, 2001, s 51) Dette tolker jeg som at hvor stort initiativ personalet tar til musikkaktiviteter, påvirker barnas musikalske hverdag. Dette tenker jeg også henger sammen med hvilke tilnæringsmåter personalet bruker til musikk, om de synger, spiller på gitar eller setter på strømmetjenester. «Barnehagelæreren må bruke tid og energi på å forberede musikkarbeidet i barnehagen» (Sæther & Angelo, 2012, s 139) Sæther og Angelo diskuterer to tilnæringer for hvordan personalet kan arbeide med musikk i barnehagen, som er didaktisk tilnærming og estetisk tilnærming. Den didaktiske tilnæringsmåten går kort sagt ut på at tenkningen er ordnet i oversiktlige og analytisk bekvemme kategorier, og den estetiske tilnæringsmåten fokuserer på forpliktende nærvær og sanselig tilstedeværelse. (Sæther & Angelo, 2012, s 139) For å knytte disse to sammen, tolker jeg det som at man får en mer helhetlig innsikt i hvordan man skal arbeide med musikk, gjennom forberedelse og gjennomføring.

Jeg tenker at det er ikke alle som er komfortabel med musikkarbeid i barnehagen, og Sæther og Angelo nevner en grunn til at det er slik; «Blant voksne kan det noen ganger være slik at manglende ferdigheter på for eksempel instrument eller noter gjør at man kvier seg for å delta i musikkarbeidet» (Sæther & Angelo, 2012, s 139) Ferdigheter i musikk er en stor fordel, men de med få ferdigheter kan også bidra til å skape gode musikkopplevelser med barna. Den viktigste forutsetningen for at man kan bli trygg nok til å lede musikkarbeid er sin egen åpenhet om sine følelser for musikk.

Jeg nevnte tidligere at strømmetjenester er et verktøy som blir brukt innenfor musikk i barnehagen. Dette går under den digitale utviklingen som foregår i verden, noe jeg skal komme nærmere inn på nå.

2.3 Digital utvikling

«I vårt samfunn møter mennesker musikk i mange sammenhenger, ikke minst gjennom media.» (Hanken & Johansen, 2013, s 29) Jeg er godt kjent med musikk i media, og kan si at det finnes mange ulike strømmetjenester som har et stort tilbud av musikk. Dette kan vi finne igjen i barnehagen, hvor spesielt spotify står sentralt, noe jeg har observert i mine praksisperioder. «Mange vil hevde at barnehagens musikalske praksis er i endring. Ny teknologi åpner for nye og varierte måter å formidle og praktisere musikk på...Spillelister fra

musikkstrømmetjenester og videoklipp med kjente artister og filmer er bare et tastetrykk unna.» (Engesnes, Danbolt & Hagen, 2017, s 2) Her vil jeg også trekke inn «Frost» som jeg har brukt som eksempel tidligere, og si at dette er noe som har spredt seg som ild i tørt gress gjennom media og bruken av digitale verktøy. Barna er opptatt av denne musikken og dette kan personalet benytte seg av i pedagogisk sammenheng i barnehagen.

«Mediebasert opplevelser er mye lettere tilgjengelige for barn i dag enn for bare få år siden, gjennom for eksempel filmer og musikk på Youtube og ulike strømmetjenester på internett» (Jæger & Torgersen, 2016, s 108) Det kan hende barna ser på Youtube hjemme, og foreldrene bruker strømmetjenester, noe som kan påvirke barna, og inspirere de til å bruke det samme. Jeg presenterer en praksisfortelling som er relevant til dette i drøftingsdelen, og kan si at barna er godt kjent med bruken av strømmetjenester og vet hva de finner der.

Torgersen presenterer funn fra barnehager angående dette temaet, og et funn han presenterer er at på tross av at de tradisjonelle barnesangene er på vikende front i barnehagen, er det altså likevel disse sangene barna bruker som grunnlag for spontansangen. (Jæger & Torgersen, 2016, s 119) Populærsanger har blitt mer brukt i barnehagen, og barna blir presentert for flere sjangre. Men det Torgersen forteller her, tenker jeg har mye med det at barnehagene har enkle tekster som barna lett husker. Populærmusikken tenker jeg kommer fra den digitale utviklingen, da vi lett finner det på strømmetjenester. Jeg har aldri vært i en barnehage som ikke har brukt strømmetjenester, men jeg kan ikke si at alle barnehagene bruker det heller. Men med den digitale utviklingen, tenker jeg det vil bli en større bruk av det.

3 Metode:

Sosiologen Wilhelm Aubert blir sitert i mange sammenhenger der det er spørsmål om hva metode er, og han formulerer det slik: «En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder» (Dalland, 2017, s 51) Videre sier Dalland at metoden er redskapet vårt i møte med noe vi vil undersøke. Metoden hjelper oss til å samle inn data, det vil si den informasjonen vi trenger til undersøkelsen vår. (Dalland, 2017, s 52) Bergsland og Jæger beskriver metode som framgangsmåter eller «teknikker» for å gi svar på ulike typer forskningsspørsmål, hvor målet er å få fram informasjon om den «sosiale virkeligheten», og kunnskap om hvordan denne informasjonen kan analyseres. (Bergsland & Jæger, 2014, s 66) De presenterer to hovedtyper for metode; kvalitativ og kvantitativ metode.

Kvalitative metoder går mer i dybden og vektlegger betydning, mens kvantitative metoder vektlegger utbredelse og antall. (Bergsland & Jæger, 2014, s 66) Dalland sier også noe om disse to hovedtypene for metode og sier følgende om deres ulike verdier; De kvantitative metodene har den fordelen at de gir data i form av målbare enheter. De kvalitative metodene tar sikte på å fange opp mening og opplevelse som ikke lar seg tallfeste eller måle. (Dalland, 2017, s 52) Når vi skal starte med en undersøkelse, er det viktig å se på hvilken metode som passer best ut ifra hva man vil finne ut, noe jeg skal gå nærmere inn på i dette kapittelet.

3.1 Valg av metode

Det er fordeler og ulemper for både kvantitativ og kvalitativ metode. Ulempene vil jeg gå nærmere inn på under kapittel 3.6 om metodekritikk. Fordelen med kvantitativ metode er at alle spørsmålene lages på forhånd, og respondentene svarer bare på disse spørsmålene. Det betyr at informasjonsmengden omhandler akkurat det en er interessert i, noe som er en stor fordel for den videre prosessen. (Larsen, 2017, s 28) I kvalitative undersøkelser møter forskeren ofte informantene ansikt til ansikt, og under intervju har forskeren den fordelen at man kan stille oppfølgingsspørsmål. (Larsen, 2017, s 29) For meg er det viktig å ha den nærheten når man skal samle inn data slik at man får muligheten til å stille oppfølgingsspørsmål og få mer utdypende svar. Men som sagt er det fordeler med begge, og da må man se på hvilken fordel som passer best for oppgaven. For min oppgave, ønsker jeg ikke å få eksakte svar og ikke noe mer utdypende som kvantitativ metode gir. Jeg vil ha utdypende svar rundt mine spørsmål, noe kvalitativ metode gir.

Ut fra dette, har jeg da valgt å bruke kvalitativ metode i min bacheloroppgave. Noen av innsamlingsmetodene til kvalitativ forskning er intervju, observasjon, gjennomføring av prosjekter og analyser av dokumenter. (Bergsland & Jæger, 2014, s 67) Ut av disse innsamlingsmetodene falt jeg på intervju og observasjon, fordi jeg vil få en nærhet til forskningsfeltet med å være tilstede under arbeidet.

3.2 Intervju og observasjon som kvalitativ forskningsmetode

Som sagt har jeg valgt kvalitative metoder, som har et mål i å «utvikle forståelsen av fenomener som er knyttet til personer og situasjoner i deres sosiale virkelighet» (Dalen, 2011, s 15). Siden jeg valgte denne metoden får jeg et innblikk i informantenes egne tanker, følelser og meninger angående mitt tema, noe jeg synes er viktig for arbeidet mitt. Løkken og Søbstad (2013, s 38) nevner metodetrianglering som handler om at vi bruker flere metoder, eller

metoder «på tvers», for å øke nøyaktigheten og kunnskapen om fenomenet vi er interessert i. Det kan også bety at en og samme metode kan brukes på flere fenomener for sammenlignings skyld. (Løkken og Søbstad, 2013, s 38) Metodetriangulering er relevant for oppgaven min da jeg bruker både observasjon og intervju, samt to forskjellige barnehager med fire ulike informanter. Så mine metoder blir da brukt flere ganger til sammenligning, altså metodetriangulering. Grunnen til at jeg valgte å gjøre det på denne måten, er fordi jeg vil se likheter og ulikheter som kan sammenlignes, noe jeg ser på som en styrke i min oppgave. Videre til de to kvalitative metodene jeg har valgt, vil jeg først starte med å si noe om observasjon, før jeg går inn på intervju.

3.2.1 Observasjon

Å observere betyr å iakttå. Det handler om å se. (Løkken & Søbstad, 2013, s 13) Når vi observerer, får vi gjerne behov for å samtale om det vi har observert, og denne samtalen kan igjen føre til behovet for ny informasjon gjennom ytterligere observasjon (Bergsland og Jæger, 2014, s 73) Dette kjente jeg på ved flere anledninger, så jeg stilte spørsmål til praksislæreren min angående instrumentene i barnehagen og tilgjengeligheten siden jeg ikke kunne se noen instrumenter. Da jeg fikk svar på dette, ble jeg mer interessert i musikkvanene i barnehagen og observerte videre hvordan flere barnehager brukte musikk, da nærmere sagt instrumenter, sang og strømmingstjenester via høyttaler. Bergsland og Jæger (2014, s 74) skriver videre om observasjon og at det er viktig å planlegge observasjonsarbeidet godt. I starten var mine observasjoner ikke godt planlagt, men mer spontan og noe jeg merket interesse for, så jeg begynte å notere ned og skrive praksisfortellinger. Den type observasjon som ble brukt er deltakende observasjon, som er en forskningsmetode som innebærer at forskeren deltar i de sosiale prosessene som hun eller han studerer for på den måten å samle inn data. (Dalland, 2017, s 97) Deltakende observasjon er den type observasjon som passet best til min forskning da det ville blitt unaturlig for meg å sitte på sidelinjen og følge med på hva som skjer når det skal skje noe innenfor musikk. Jeg utførte en del observasjoner, noe som jeg skal gå nærmere inn på i kapittel 3.4 om beskrivelse av gjennomføring. Som jeg nevnte tidligere, brukte jeg også intervju som metode, og Dalland (2017, s 96) skriver at observasjon og intervju henger nært sammen som metoder. Jeg skal nå gå nærmere inn på intervju som metode, og videre se på hvordan disse to metodene henger sammen.

3.2.2 Intervju

Forskningsintervju er et av de mest utbredte kvalitative metodene som tas i bruk for å innhente data. Her får man kunnskap om menneskers liv og deres erfaringer (Brinkmann &

Tanggaard, 2012, s 16) Mine informanternes erfaringer er viktig for min oppgave da det hjelper meg å forske på om strømmetjenestene har hatt noen på virkning på bruk av instrumentene, og eventuelt på hvilke måter. Jeg bestemte meg tidlig for å ha fire informanter, slik at jeg får samlet mest mulig data og reflektere rundt likhetene og ulikhetene. På forhånd lagde jeg en intervjuguide med faste spørsmål og en del oppfølgingsspørsmål. Jeg sendte intervjuguiden til alle informantene noen dager før intervjuet, med bare de faste spørsmålene da oppfølgingsspørsmålene var mer for meg selv. Jeg hadde et såkalt semistrukturert intervju som betyr delvis strukturert og innebærer at en har ferdig formulerte spørsmål og/eller stikkord, men er fleksibel med hensyn til rekkefølgen, og at en stiller oppfølgingsspørsmål der en finner det nødvendig. (Larsen, 2017, s 99) for min oppgave hvor jeg ville samle mest mulig data, fungerte den semistrukturerte intervjumetoden bra. Jeg brukte god tid på å utforme spørsmålene mine til intervjuene og de kom litt på bakgrunn av observasjonene jeg hadde gjort meg på forhånd.

«Ved å kombinere observasjon og intervju kan observasjonen for eksempel gi de nødvendige forutsetninger for intervjuet. Intervjuet kan på tilsvarende måte bidra til å utfylle det bildet som observasjonen gir. Brukt på en bevisst måte kan altså disse metodene utfylle hverandre.» (Dalland, 2017, s 96) Det Dalland skriver her er også det som kalles for metodetriangulering som jeg nevnte lengre opp i kapitlet. Jeg har merket at dette er noe som stemmer, og det jeg har observert er i samsvar med intervjuene jeg har hatt og omvendt. Jeg observerte før jeg intervjuet og det var ikke mye som var ukjent for meg. Mange av observasjonene jeg har gjort, har vært fra praksis og dette er en grunn til at jeg valgte de informantene jeg gjorde, noe jeg skal gå litt nærmere inn på nå.

3.3 Utvalg av informanter

Å velge informanter til intervjuet er en viktig del av den kvalitative forskningsprosessen (Dalen, 2011, s 45). I starten var jeg litt usikker på om jeg skulle ta kontakt med barnehager hvor jeg ikke kjente de eventuelle informantene. Men samtidig ville jeg intervju personer i en barnehage hvor jeg hadde utført observasjoner, så den første barnehagen intervjuet jeg to personer som jeg kjente godt gjennom praksis og jobb. I den andre barnehagen, kjente jeg ikke informantene. Ut fra min erfaring av intervjuene, spilte det ingen rolle om jeg kjente informantene eller ikke. Jeg fikk utfyllende svar, og siden jeg hadde to fra samme barnehage begge stedene, kan jeg med sikkerhet si at de ikke holdt noe tilbake eller var redd for å si noe da svarene jeg fikk var ganske like. «Verken kontaktpersonen eller den du ønsker å intervju, skal føle noe press» (Dalland, 2017, s 75) Dette er noe jeg synes er viktig, men samtidig kan

det hende at de to jeg spurte direkte følte et press til å si ja. Jeg var tydelig på at det ikke var noe tvang og hvis de ikke har lyst til å stille opp som informant så går det helt fint.

3.4 Beskrivelse av gjennomføring

3.4.1 Observasjon

Jeg brukte praksisperioder til observasjon og noen arbeidsdager hvor jeg var obs på musikkmetoder. Deltakende observasjon og praksisfortelling var det som ble brukt, fordi jeg ville ikke sitte på sidelinjen å observere fordi da kunne det jeg skulle observere blitt litt rigget og ikke helt ekte. Som jeg skrev tidligere, var jeg opptatt av musikk i barnehagen fra første stund i praksis og snakket med praksislærer om bruken av instrumenter, sang og strømmetjenester. Det var etter denne samtalen at jeg ble mer obs på mine observasjoner og begynte å skrive praksisfortellinger og notere litt.

3.4.2 Intervju

Som jeg skrev i kapittel 3.2.2 om intervju, lagde jeg en intervjuguide som jeg sendte på mail til informantene, sammen med et samtykkeskjema på forhånd. Jeg hadde med meg en sekretær som noterte under intervjuene. Først var jeg litt usikker på om jeg skulle ha med meg sekretær da det kan bli litt mye hos informanten når det sitter to stykker i rommet som følger med på det som blir sagt. Men samtidig tenkte jeg på at det blir så upersonlig og forstyrrende for intervjuet om jeg skal sitte og skrive samtidig som jeg intervjuer. Kontakten mellom intervjuer og intervjuperson er helt grunnleggende for utviklingen av intervjuet. Lytt aktivt, se på intervjupersonen og følg med på kroppsspråk og mimikk. (Dalland, 2017, s 74) Dette er viktige faktorer for et godt intervju, og gode punkt for hvorfor jeg ikke ville notere selv under intervjuet.

Jeg startet med å snakke om samtykkeskjema for å forsikre meg om at informanten hadde fått med seg all nødvendig informasjon for intervjuet. Videre startet jeg hver bit av intervjuet med å si «Først startet vi med litt personlig informasjon» «Så går vi videre inn på tanker om tema» og så videre. Grunnen til at jeg valgte å gjøre det på denne måten var for å få flyt i intervjuet og ikke bare hoppe fra et tema til et annet uten forvarsel. For å beskrive situasjonen, vil jeg si at den var avslappende, og når jeg merket litt nervøsiteten hos noen av informantene, ga jeg respons gjennom et lite nikk og et smil for å signalisere at dette er verdifull informasjon og mitt inntrykk var at det hjalp. Informantene skal bli møtt med empati og respekt (Dalland, 2017, s 64) Alle informantene stilte meg det samme spørsmålet på slutten av intervjuet; «Var det jeg sa nyttig?» Alle intervjuene er verdifulle for oppgaven min og dette fikk de bekreftet.

«Kvalitative metoder som intervju og observasjon vil også preges av forskerens personlighet. Siden forskeren er instrumentet, vil for eksempel evnen til å oppnå kontakt med intervjupersonen bety mye» (Dalland, 2017, s 54) Det Dalland skriver her tolker jeg som å være en trygg person som viser interesse og er bevisst på hvordan man skal oppføre seg under et intervju og har gode sosiale ferdigheter i observasjonssituasjoner. Hvis en oppfyller disse punktene, kan det hjelpe informanten meget.

3.5 Analysearbeid

Som jeg nevnte i kapittel 3.4.2 om intervju, valgte jeg å ha med en sekretær som noterte under intervjuene. Den vanligste måten å arbeide med et datamateriale er å skrive det ned og jobbe med det som en tekst (Bergsland & Jæger, 2017, s 81) Siden alt var skrevet ned, ble jobben letter for meg da jeg skulle gå igjennom intervjuene og rette opp skrivefeil før jeg skrev ut alle dokumentene. Videre under analysearbeidet, markerte jeg de viktigste punktene på dokumentet slik at jeg fikk orden og struktur i papirene, samtidig som jeg lett kunne se hva som ble mest aktuelt for min oppgave. Analysen dreier seg om å redusere datamengden, skape orden, struktur og mening. (Bergsland & Jæger, 2017, s 81) Dette er med andre ord det jeg gjorde.

Problemstillingen min; *Hvordan kan bruken av strømmetjenester påvirke arbeidet med musikk i barnehagen?* var aktuell under analysearbeidet fordi den er grunnlaget til hva av datamaterialet mitt som er relevant. Mitt arbeid med intervjuene var ganske likt arbeidet med observasjonene da jeg valgte å markere det viktigste fra notatene mine og trakk frem det jeg vil bruke i oppgaven.

3.6 Metodekritikk

Ingen metoder er feilfri, så det å være reflektert og kritisk til valg av egen metode er viktig i arbeidet med bachelor. (Bergsland & Jæger, 2017, s 80) Jeg har som sagt tatt i bruk kvalitative metoder, og Larsen (2017) nevner kontrolleffekten som en ulempe ved denne type metode. Det går ut på at intervjueren selv eller selve metoden kan påvirke intervjuresultatet. Det kan være at informanten svarer det hen tror intervjueren vil hen skal svare. (s 29) Jeg har erfaring med intervju som metode fra før av, men jeg føler meg ikke helt trygg i rollen og det kan hende noen spørsmål blir lukket, noe jeg ønsker å unngå. Hvis jeg virker usikker i min rolle kan også dette påvirke informanten, noe som kan gjøre det vanskelig å svare helt ærlig eller utdypende.

«Når du har gjennomført undersøkelsen din, er det lettere å vurdere om valget av metode virkelig var det beste. Undersøkelsen kan ha vist at en annen metode muligens kunne ha gitt bedre data» (Dalland, 2017, s 55) Med andre ord kunne en annen metode vært relevant for oppgaven min, men for meg var kvalitativ metode det beste da det er dette jeg har mest kjennskap til og jeg var ute etter barnehageansattes opplevelser og tanker angående musikk og strømmetjenester.

3.7 Etiske retningslinjer

Jeg velger å legge ved fiktive navn til mine informanter i denne oppgaven. Bak det fiktive navnet skriver jeg (P1), (P2) for pedagogiske ledere og (A1), (A2) for Assistenter. Informantene mine i denne oppgaven får navnene Rune (P1), Guro (P2), Klara (A1), Eli (A2). Grunnen til at jeg velger å gjøre dette istedenfor å skrive «Assistent 1» «Pedagogisk leder 2» er fordi disse menneskene har gitt meg verdifull data og de skal da ikke behandles som objekter i min oppgave, samtidig som det blir mer oversiktlig å gi dem navn enn en tittel.

4 Funn og drøfting:

I dette kapittelet har jeg valgt å ta funn og drøfting sammen for å få en sammenheng som er mer oversiktlig. Jeg har valgt å dele kapittelet inn i fire deler som er personalets arbeid med musikk, kompetanse, barns medvirkning og digital utvikling. Med dette skal jeg besvare min problemstilling: *Hvordan kan bruken av strømmetjenester påvirke arbeidet med musikk i barnehagen?*

4.1 Personalets arbeid med musikk

Da jeg skulle intervjuer, var jeg interessert i å høre informantenes tanker angående musikk, så jeg stilte spørsmålet; *Hva er musikk i barnehagen for deg?* Jeg stilte dette spørsmålet også fordi jeg ville få en innsikt i hva de ser på som musikk og hvilken betydning det har for dem med barn. Dette er svarene jeg fikk:

Rune svarte: Det er sang, gitar og trommer. Det er bevegelsessanger, språkarbeid, arbeid med rytme og dynamikk, det er stemningen og det er også høyttaler.

Klara svarte: Min første tanke er samlingsstund. Vi synger, barna er med og syner. Kanskje mer spotify og slik til dansing, det er det jeg forbinder med musikk i barnehagen.

Guro svarte: Jeg tenker at det er en veldig sentral del av barnehagehverdagen, ikke noe som må gjøres hver dag, men blir fort det. Fan av at det skal brukes i hverdagssituasjoner. Jeg tok fart på dissa her om dagen, og da ble det automatisk litt sang med barna. Det er mye sang i samlingsstund, det er en fin språkarena og noe som er veldig viktig, noe vi må ta vare på.

Eli svarte: Vi kan kommunisere med de som kanskje ikke forstår så mye språk, gjennom sang. Vi har mange flerkulturelle barn her, de har stor glede av musikken.

Fra de ulike svarene ser vi at samlingsstund går litt igjen, og begge pedagogiske lederne nevner språk, og at musikk er fint for språket hos barna. Hvis vi ser i rammeplan for barnehagen under barnehagens fagområder, mer spesifikt kommunikasjon, språk og tekst, ser vi at de nevner både sanger, regler, rytme og lyder. (KD, 2017, s 30) Så ser vi at språk og musikk henger sammen, og musikk legger grunnlaget for den språklige utviklingen hos barnet (Stehouwer, 1998, s 37)

For å gå nærmere inn på personalets arbeid med musikk, har jeg videre valgt å dele dette punktet opp i noen underkategorier ut ifra funnene jeg har fra observasjoner og intervjuer.

4.1.1 Sang

Jeg har oppfattet at det synges mye i disse to barnehagene. Ut fra mine observasjoner kan jeg si at synging er en del av barnet og de synger en god del i løpet av en dag. Det kan være i hvilken som helst situasjon, om det er på stallebordet, ved matbordet, under påkledning, ute, eller under lek inne på avdelingen. Under intervjuene stilte jeg spørsmålet «*Hvor ofte synger dere i barnehagen, og ved hvilke situasjoner?*»

Rune svarte: Vi synger litt under måltid, det kan ta av men blir det brukt på rett måte kan det berike måltidet

Klara svarte: Synger mye til de som ikke har så mye språk enda, fordi jeg vet det bidrar til å løfte språket

Guro svarte: Sang er liksom det som alle fenges av, og som de får til felles. Du tar barn i å synges og dette tar vi med videre til samling.

Eli svarte: vi synger ofte i løpet av en dag. Det kan være ved matbordet, samlingsstund, påkledning, fruktmåltid, og vi har mye fokus på gjentakelser.

Vi kan se at det informantene sier, samsvarer til mine observasjoner om at sang er en stor del av barnehagehverdagen. Også her trekkes språk inn igjen som jeg nevnte ovenfor. «Sangen virker inn på hele mennesket . . . Handler om å ta sangen i bruk for å frigjøre personlige ressurser, for selvutvikling og velvære, for å finne fram til selvstyrke og livskrefter» (Ruud, 2005, s 195) Barna tar i bruk sangen til å utvikle språket og uttrykke seg selv. Det Guro svarte, samsvarer til det Marstal, 2008, s 49 sier om sang; «Å synge knytter oss sammen og skaper nærhet og fellesskapsfølelse, som er en forutsetning for trygghet, styrke og uavhengighet . . . Barn som synger får selvtilitt, blir åpne, tillitsfulle og lydhøre» (Marstal, 2008, s 49) Klara nevner språk og at hun synger med de som ikke har så mye språk enda, noe som fikk meg til å tenke på et sitat fra overnevnte person; «Sang er det mest levende redskap til kommunikasjon» (Marstal, 2008, s 49) Barna kommuniserer gjennom sang, de blir sterkere språklig og det er noe de har til felles.

4.1.2 Instrumenter

Etter å ha sett på sangens plass i barnehagen, vil jeg gå over til informantenes arbeid med instrumenter. Her fikk jeg en del ulike svar fra mine informanter, men en ting som var likt hos alle var at instrumentene ikke står tilgjengelig for barna. Jeg spurte videre hva som var grunnen til dette, og da fikk jeg til svar at instrumentene er dyre og hvis de er på barnehøyde kan de fort bli ødelagt. Dette var en erfaring Klara hadde fra tidligere. Guro fortalte at her står instrumentene i et skap og er veldig utilgjengelig, men har en gitar på avdelinga. Siden instrumentene ikke var så tilgjengelig, ville jeg finne ut mer angående bruken, så dette var mitt neste spørsmål.

Rune og Klara svarte begge to at instrumentene brukes mest under samlingsstund, men at det kommer litt an på hvem som har samlingsstunden. Guro og Eli Nevnte også at det er veldig personavhengig men at instrumentene blir tatt frem når de har musikk og dramabase slik at barna får spille litt selv. «Barn synes det er spennende å prøve ut mulighetene til et musikkinstrument» (Ramfjord, 2005, s 36) Ut fra mine observasjoner har jeg sett at når barna får prøve ut forskjellige instrumenter blir de helt oppslukt i det. De tester ut sammen og samarbeider om å finne ulike lyder. I en barnehage som jeg har jobbet litt i, har de en gitar og en Djembe tromme hengende på veggen og flere av barna bruker å strekke seg etter dem for å hinte til at de vil spille. Jan Ketil Torgersen utførte en undersøkelse i 2008/2009 som gikk ut på hvilke musikkaktiviteter førskolelærere gjennomførte i barnehagen. Her kom instrumenter på 5 plass, og Torgersen sier at det er relativt få som spiller på instrumenter. (Jæger & Torgersen, 2012, s 31) Eli sier under intervjuet at de er nok for dårlig til å bruke

instrumentene, men at de bruker litt risteinstrumenter noe barna liker. Det Eli sier her bekrefter undersøkelsen til Torgersen angående bruk av instrumenter. Dette tenker jeg er tilfellet i en god del barnehager uten at jeg kan si noe sikkert, og det kan være flere grunner til det, noe jeg skal komme nærmere inn på senere.

4.1.3 Strømmetjenester

Alle mine informanter sier at strømmetjenester som spotify og youtube brukes i barnehagen, men youtube i en mye mindre grad enn spotify. Guro sier at hun har en blandet følelse til youtube og at man må ha en tanke med bruken av det. Videre sier hun at spotify er et bedre alternativ da man bare hører og bruker kroppen istedenfor å se på video. Musikk med ulike sjangre engasjerer barna. Klara sier at de bruker heller ikke så mye youtube men en del spotify, som de bruker til yoga musikk og når de danser. Klara sier også at det er viktig å bruke forskjellige sjangre av musikk da det gjør noe med stemningen og språket, og at hun selv lærte mye engelsk ved å høre på ulike sjangre. Eli bekrefter også at det blir brukt en god del spotify og at de bruker det i overgangssituasjoner, som en fast ryddesang de bruker og da vet barna at det er ryddetid.

«Telefon er egentlig ikke lov å bruke ifølge reglene i barnehagen, men det blir jo brukt uansett. Når det blir brukt slik det blir synes jeg det er greit. Jeg synes det er et smutthull og bruke det til musikk, det beriker arbeidet vårt». - Rune

Som vi ser er alle positive til bruk av strømmetjenester hvis det brukes på rett måte. Rune sier at strømmetjenester må ikke brukes som tidtrøyte, ikke bare for å fylle inn fordi personalet vil høre favorittsangen sin. Dette synes jeg er et viktig punkt da strømmetjenester kan misbrukes hvor noen setter på musikk bare for å få tiden til å gå eller fordi de ikke helt vet hva de skal gjøre. Det handler om å være bevisst på hvor stor grad man skal ta i bruk strømmetjenester og tenker over om det er nødvendig i ulike situasjoner. I dag har vi en mye større tilgang på musikk fra alle sjangre enn det vi har hatt tidligere. Denne tilgangen er med på å forandre våre musikklyttevener ... den er også med på å prege musikkbruk i barnehagen. (Jæger & Torgersen, 2012, s 31) Guro sier at spotify er et enkelt valg i forhold til å begynne med instrumenter, og om man velger å bruke strømmetjenester eller instrumenter og sang kan ha noe med hva man er god på eller ikke. Dette skal jeg gå nærmere inn på nå.

4.2 Musikk kompetanse

Kompetanse innenfor musikk er noe som ble tatt opp på alle intervjuene, og alle fire nevnte instrumenter når det ble snakket om kompetanse. Her er det som ble sagt av informantene;

Guro: Har noe med personer å gjøre om instrumenter blir brukt, har ei som er veldig flink på gitar, og drar gjerne frem denne. Veldig personavhengig» «Har du noen som er flink blir det generelt mer, det er større terskel for å finne en gitar å spille.

Rune: Man merker at noen bruker mer musikk enn andre på høyttaler. Har to personer som benytter seg av de største instrumentene, en på trommer og en på gitar. Kan hende de andre ikke synes de kan det, ikke selvtilliten til å dra i gang ei samling med et instrument og bare gjøre det.

Klara: Avhengig av hvem som er i rommet om det blir spotify eller instrumenter. Handler litt om hvem som kan det også.

Eli: Gitaren blir brukt av hun som kan å spille.

Slik jeg tolker informantene mener de klart og tydelig at bruken av instrumenter er meget personavhengig. Det er ikke alle som vil prøve seg på ulike instrumenter som gitar og trommer, men velger heller strømmetjenester eller sang. «Musikalitet er dessverre i manges bevissthet knyttet til det å kunne lese noter og spille et instrument. Det kan være et avgjørende vendepunkt for denne innstillingen, å gi disse voksne anledning til å oppdage at et instrument og det å kunne spille slett ikke er et nødvendig kriterium for å kunne ha et musikalsk samvær med barna» (Stehouwer, 1998, s 30) Ut fra mine observasjoner har jeg også sett at instrumenter brukes av de samme personene hele tiden og at enkelte ikke rører gitaren i det hele tatt. Men skal hvor god man er på gitaren avgjøre om man spiller med barna? «Musikk blir til et ikke-område som mange foretrekker å overlate til «ekspertene»» (Sæther & Angelo, 2012, s 139) Det kan være som Rune sier at det kan hende de andre ikke synes de kan det eller ikke har selvtilliten til å prøve seg på instrumenter.

Kompetanse vil ut ifra datainnsamlingen være en viktig faktor for personalets arbeid med musikk i barnehagen. Det handler om å føle seg trygg i det man gjør, og ikke trå langt utenfor komfortsonen sin. Hvis man blir tvunget til å ha en musikkstund hvor man skal spille gitar og ikke kan noen grep, samtidig som man er nervøs for å gjøre det, vil det resultere i en ekkel situasjon for vedkommende noe som kan påvirke hvordan den personen har det resten av dagen. Mennesker er ulike og vi har ulike forutsetninger og toleranse for hva vi mestrer.

(Tenker å trekke inn musikk og identitet av Ruud)

4.3 Barns medvirkning

I kapittel 2.1.3 skrev jeg om barns rett til medvirkning i barnehagen. Dette var også et tema som dukket opp under intervjuene, da jeg stilte spørsmålet; «På hvilken måte får barna medvirke i den musikalske hverdagen?» alle informantene fortalte at barna er med og påvirker når det skal bestemmes sang, og når det lyttes til musikk via strømmetjenester får barna komme med forslag til om de skal lytte til en sang som går fort, sakte, er trist eller en gladsang. sier at det ofte er barnas initiativ til at de setter på musikk. fortalte om et barn som var opptatt av byggmester bob, noe ikke så mange så på. Hun tok med dette inn i barnehagen og så på youtube så alle fikk en forståelse for hva det var, så lærte de litt sanger. Slik vi kan se det, kan et barns medvirkning føre til at flere barn blir invitert til ny kunnskap og ny musikk.

Jeg spurte Guro om barna spør etter instrumenter da de ikke var synlig i denne barnehagen, og Guro sa at hun kan ikke komme på at de har spurt, men at det kan ha noe med plassering å gjøre. «Ikke sikkert at de vet om instrumentene.» Det Guro sier her kan kobles opp med et sitat av Åberg og Taguchi (2006); «Dersom ikke miljøet i barnehagen blir tilrettelagt gjennom at barna gis mulighet til å velge selv, vil barna bare kunne male når de voksne orker å finne fram maling og pensler.» Om jeg knytter dette til musikk, kan vi si at hvis miljøet i barnehagen ikke blir tilrettelagt gjennom at barna ser instrumentene, vil barna bare kunne spille på instrumenter når de voksne orker å finne de fram. Dette kan igjen føre til at barna ikke vet at instrumentene er tilstede i barnehagen, som Guro nevnte ovenfor. For å kunne medvirke må barna få være bevisst over hvilke muligheter de har.

4.4 Digital utvikling

Mitt inntrykk så langt er at instrumenter er litt gjemt og glemt i de to barnehagene. Hva som er grunnen til dette kan være så mangt. Men samtidig som jeg har fått det inntrykket av bruken av instrumenter, ser jeg at sang og strømmetjenester blir mye brukt.

Strømmetjenester er en ting som virkelig har trådt frem i barnehagene når det er snakk om musikk. Ut fra mine funn ser jeg at det har blitt en stor del av barnehagehverdagen og mange velger å bruke strømmetjenester i arbeid med musikk i disse to barnehagene. Dette tolker jeg som en digital utvikling.

Jeg forstår det slik at digital utvikling er svært aktuelt, og vises på mange ulike arenaer i samfunnet, også barnehage. Dette setter sine spor i de fleste situasjoner, også når det kommer

til musikk. Som jeg har nevnt, har vi musikk tilgjengelig gjennom ulike strømmetjenester som spotify og youtube, og man kan hente inspirasjon og lytte til musikk fra hele verden. Denne tilgangen er med på å forandre våre musikklyttevaneer (Jæger & Torgersen, 2012, s 31). Klara sier at de bruker spotify hvert fall en gang om dagen, og Eli sier det er viktig å bruke strømmetjenester for å få et variert sangtilbud, ikke kun de vanlige barnesangene men også andre sjangre. Når jeg forteller andre hva min oppgave går ut på, får jeg alltid det samme svaret; «Oi det er jo veldig aktuelt, det er mye høyttaler og spotify i bruk» Ut fra mine observasjoner kan det virke som det er mye strømmetjenester i bruk i disse to barnehagene. I min første praksisperiode skrev jeg ned en praksisfortelling som setter lys på den digitale utviklingen;

Jeg og medstudent samler barnegruppen til musikkamling hvor vi skal synge og spille på forskjellige instrumenter. Barna setter seg ned, ser på kofferten med instrumenter før de vender blikket mot oss igjen. J,I,4,2 sier; «Kan dåkk sett på ponyville?» Flere av barna sier «Ja den vil æ åsså hør» og «Kan dåkk sett på Marcus og Martinus åsså?»

Man begynner å tenke om barna egentlig var klar over at instrumentene som ble presentert her eksisterte da de heller ville høre på spotify enn å skape musikk selv, ut ifra det blikket de ga til instrumentene før de vendte blikket mot oss igjen. Jeg tolket det i hvert fall som at barna ikke hadde helt skjønt hva vi skulle gjøre med instrumentene i kofferten og kanskje ikke visste hva de brukes til.

«Gjennom CD-er, mp3-filer, smarttelefoner og ipads har små og store nå tilgang til langt mer musikk, langt flere steder enn før (Skånland, 2012; Vestad, 2013; Young, 2009) (Glaser, Størksen & Drugli, 2014, s 493) I denne praksisfortellingen er det tydelig at barna har blitt presentert for mer enn de typiske barnesangene som bæ bæ lille lam og lille petter edderkopp, og dette fenger dem. Guro sier at det er viktig at barna får et variert sangtilbud og ikke kun de vanlige barnesangene men også andre sjangre. Dette kan jeg si meg enig i, selv om situasjonen i praksisfortellingen overrasket meg.

Jeg spurte informantene om de føler bruken av innspilt musikk har påvirket bruken av instrumenter i barnehagen. Her fikk jeg en del ulike svar, da Rune mener at det ikke har tatt over, men at det har supplert og at ikke noe har måtte vike på det. Klara mener det er litt situasjonsavhengig, da en annen barnehage bruker strømmetjenester ute, men også at spotify og dans har fått en sammenkobling, så hun var litt usikker på dette. Eli sier at det har kanskje

påvirket litt da det er raskere å ty til spotify og youtube enn å løpe å hente instrumenter. Hun sier også det samme som Guro at hun tror barna ikke vet at de har instrumenter i barnehagen. Guro sier i tillegg at det er vanskelig å svare på da hun har vokst opp med spotify og det da kan være letter å sette det på. Hun sier at selv om det brukes lite instrumenter er de flinke til å synge i barnehagen. Guro nevner også en ting jeg skulle undersøkt litt mer og det er at hvilket svar jeg får spørs veldig hvem jeg spør. Hvis jeg spør noen som har jobbet før strømmetjenestene kom, kan det hende jeg hadde fått et helt annet svar.

Strømmetjenester er ganske nytt og dette går også litt på den digitale kompetansen hos personalet. Jan Ketil Torgersen har skrevet flere bøker hvor han tar opp temaet digital utvikling, og i boken barnekultur (2016) skriver han at mediebaserte opplevelser er mye lettere tilgjengelig for barn i dag enn for bare få år siden, og at filmer og musikk på youtube og ulike strømmetjenester på internett står sentralt. (s 108) Barn i dagens samfunn blir presentert for dette både i hjemmet og i barnehagen, og Rune forteller at han har laget en spotifyliste til barnehagen hvor de har alle ulike sjangre musikk, alt fra barnesanger til heavy metal til pop. Glaser, Størksen og Drugli (2014) siterer Skånland (2012) som sier at de musikalske omgivelsene våre har endret seg dramatisk de siste årene (493) De mener også barna bør ha bred og variert tilgang til musikk (s 494) Siden alt er så tilgjengelig i dag og bare et tastetrykk unna, har strømmetjenestene satt sine spor i barnehagehverdagen. Det var delte meninger om strømmetjenestene har påvirket bruken av instrumenter, men ifølge informantene kan det virke som at det har tatt litt over hos noen og andre ikke. Det vil alltid være forskjeller mellom barnehagene, og hvor stor grad de lar strømmetjenester ta over eller gir dem plass i musikkstundene.

5 Oppsummering og avslutning

Gjennom mine undersøkelser har jeg fått mer innsikt i hvordan barnehagene arbeider med musikk og den digitale utviklingen som har skjedd gjennom årene. Informantene har gitt meg mye verdifull data til denne oppgaven, og jeg har lært mye nytt innenfor musikk i barnehagen. Det kan virke som at strømmetjenester har blitt en større del av barnehagehverdagen og instrumenter er ikke en så stor del av musikken, noe som ifølge mine undersøkelser har en del med kompetanse å gjøre og det å tørre å hive seg ut i det. Som Eli sa, er det mye raskere å ty til spotify enn å springe for å hente instrumenter. Dette er en enklere løsning i følge mange, men som overnevnte også sa, kan det hende at barna ikke er bevisst over at det finnes instrumenter i barnehagen da de er gjemt bort. Dette er et tilfelle jeg har blitt presentert for,

«Hvordan kan bruken av strømmetjenester påvirke arbeidet med musikk i barnehagen?» var min problemstilling, og gjennom oppgaven har jeg sett at det kan være enkelt å ty til strømmetjenester da det er så tilgjengelig, og mange er positive til det. Det gir et større utvalg av sanger i ulike sjangre og det er ikke bare barnesanger som spilles i barnehagen den dag i dag. Som jeg nevnte i kapittel 4.2 om kompetanse, kan usikkerheten med instrumenter og sang være en faktor for at mange velger strømmetjenester. Med usikkerheten mener jeg for lite kompetanse og at de ansatte ikke føler seg komfortabel med instrumenter og sang. «Ved bruk av digitale verktøy skal personalet være aktive sammen med barna. Samtidig skal digitale verktøy brukes med omhu og ikke dominere som arbeidsmåte». (KD, 2017, s 29) Det rammeplanen sier her, tenker jeg er en god oppsummering på oppgaven min. Digitale verktøy skal være til stede, men brukes med omhu. Jeg tolker det rammeplanen sier om barnehagens digitale praksis at det er ikke noe problem at det brukes, men hvordan det brukes. Det er en enorm ressurs som kan berike musikken i barnehagen, noe jeg nevnte tidligere. Det jeg har kommet frem til ut ifra den innsamlede dataen, er at det ikke kan erstattes men man sier heller ja takk begge deler til instrumenter og sang, samtidig til strømmetjenester.

6 Litteraturliste

- Askland, L. (2011). *Kontakt med barn: Innføring i førskolelærerens arbeid på grunnlag av observasjon* (2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Bae, B., & Norge Kunnskapsdepartementet. (2006). *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.
- Bergsland, M., & Jæger, H. (2014). *Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Bjørkvold, J. (2007). *Det musiske menneske* (8. utg. ed.). Oslo: Freidig forl.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L., & Hansen, W. (2012). *Kvalitative metoder: Empiri og teoriutvikling*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg. ed.). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Dalen, M. (2011). *Intervju som forskningsmetode - en kvalitativ tilnærming*. Oslo: Universitetsforlaget AS.
- Engesnes, N., Danbolt, I., Hagen, L. (2017, 15 desember) «Harpespill, fantasiskalaer og syngende fingre» - om barnehagebarns møter med tre musikkrelaterte apper. *Journals.hioa.no* Hentet fra <https://journals.hioa.no/index.php/nbf/article/view/1809/2480>
- Glaser, V., Størksen, I., & Drugli, M. (2014). *Utvikling, lek og læring i barnehagen: Forskning og praksis*. Bergen: Fagbokforlaget
- Hanken, I., & Johansen, G. (2013). *Musikkundervisningens didaktikk* (2. utg. ed.). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen – innhold og oppgaver*. Oslo: Pedlex
- Larsen, A. (2017). *En enklere metode: Veiledning i samfunnsvitenskapelig forskningsmetode* (2. utg. ed.). Bergen: Fagbokforlaget

Loinsworth, S. (2017, 20. Januar) Stor verdi av regelmessig musikk og sang i barnehagen.

Barnehage.no. Hentet fra <https://www.barnehage.no/artikler/stor-verdi-av-regelmessig-musikk-og-sang-i-barnehagen/427231>

Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). *Observasjon og intervju i barnehagen* (4. utg. ed.). Oslo: Universitetsforlaget

Marstal, I. (2008). *Barnet og musikken: Om betydningen af at stimulere barnets musikalske potentialer* (2. udg. ed.). København: Hans Reitzel.

Stehouwer, G., & Foreningen Musikk fra livets begynnelse. (1998). *Musikk mellom liten og stor : Musikkaktiviteter for barn 0-6 år og foreldre : Hvorfor og hvordan? : Lærerveiledning*. Oslo: Norsk musikkforlag

Sundin, B. (2001). *Barns musikaliska utveckling* (3. uppl. ed.). Stockholm: Liber utbildning.

Torgersen, J.K. (2012). Vår digitale musikkverden. I H. Jæger & J.K. Torgersen (red.)
Medialisert barndom. Digital kultur i barnehagen. Oslo: Universitetsforlaget.

Åberg, A., Lenz Taguchi, H., & Manger, A. (2006). *Lyttende pedagogikk: Etikk og demokrati i pedagogisk arbeid*. Oslo: Universitetsforl.

7 Vedlegg

7.1 Intervjuguide

Intervjuguide

Begrepsforklaring: Med instrumental mener jeg både bruk av instrumenter og stemmen. Med digital mener jeg i hovedsak bruk av høyttaler og telefon.

Personlig informasjon

- Hva slags utdanning og erfaring har du?

Tanker om tema

- Hva er musikk i barnehagen for deg?
- Har du noen eksempler fra hverdagen om temaet?
- Er dette temaet noe dere har snakket om blant dere ansatte?

Tema: musikk i barnehagen – fra instrumental til digital praksis

- Hvordan jobber dere med musikk i barnehagen?
- Har barnehagen tilgang til instrumenter?
- Hvor ofte synger dere i barnehagen?
- Brukes youtube og spotify gjennom barnehagehverdagen?
- Hva er dine tanker om bruk av youtube og spotify i barnehagen?
- På hvilken måte får barna medvirke i den musikalske hverdagen?
- Har du noe mer du vil tilføye?

7.2 Samtykkeskjema

Informasjonsskriv til informanten

Vi har vært i kontakt og snakket om din deltakelse i mitt bachelorprosjekt «Musikk i barnehagen – fra instrumental til digital praksis». Jeg er svært glad for at du vil bidra, fordi dine tanker rundt mitt tema er av stor interesse for meg. Målet med prosjektet er å finne ut hvordan de ansatte i barnehagen jobber med musikk, og deres holdninger til digitaliseringen.

Mine veiledere i prosjektet er Grete Storbæk Eriksen og Sissel Mosve Bjørnbet ved Dronning Mauds Minne Høgskole. Arbeidstittelen «Musikk i barnehagen – fra instrumental til digital praksis» er under bearbeiding, og den kan endres underveis.

De empiriske undersøkelsene dreier seg om ett eller flere dybdeintervju med et utvalg av barnehageansatte. Jeg ønsker og ha med meg en sekretær under intervjuene for å sikre innsamling av data på en mest mulig effektiv måte.

Prosjektet skal være ferdig innen 03.05.2019. Det er frivillig å delta, og du kan når som helst trekke deg fra prosjektet uten å måtte begrunne det.

All innsamling vil være anonymisert, og deres personopplysninger vil ikke være gjenkjennbare i oppgaven.

Jeg har mottatt informasjon og er villig til å delta i studien __ JA __ NEI

Jeg ser frem mot et godt samarbeid!

Ta kontakt ved spørsmål og kommentarer.

Mvh

Sandra Kristin Hansen

Bachelorstudent ved Dronning Mauds Minne Høgskole